

ΕΘΝΙΚΟ
ΚΕΝΤΡΟ
ΒΙΒΛΙΟΥ

Επιμορφωτικό υλικό
**ΚΑΙΝΟΤΟΜΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ
ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΤΗΣ ΦΙΛΑΝΑΓΝΩΣΙΑΣ
ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ**

φιλιαναγνωσία

Θεωρητικές προσεγγίσεις,
βασικές έννοιες, ιδέες,
πρακτικές προτάσεις

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Επιμορφωτικό υλικό για την υλοποίηση των Πράξεων «Καινοτόμες δράσεις ενίσχυσης της φιλαναγνωσίας των μαθητών- Α.Π.1», «Καινοτόμες δράσεις ενίσχυσης της φιλαναγνωσίας των μαθητών- Α.Π.2», «Καινοτόμες δράσεις ενίσχυσης της φιλαναγνωσίας των μαθητών- Α.Π.3», που συγχρηματοδοτείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» (ΕΣΠΑ 2007-2013) με εθνικούς και κοινοτικούς πόρους.

Συντονιστής προγράμματος:

Κώστας Κατσουλάρης

Καινοτόμες δράσεις ενίσχυσης της φιλαναγνωσίας

ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΒΙΒΛΙΟΥ

Αθανασίου Διάκου 4, 11742 Αθήνα

philanagnosia@ekebi.gr

www.philanagnosia.gr

Τηλ.: 2109200319 | Φαξ: 2109200305

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Τα βιβλία είναι πουλιά αποστεωμένα, αναιμικά, πειναλέα, που πλανώνται ανάμεσα στο πλήθος ψάχνοντας με μανία κάποιο πλάσμα με σάρκα και οστά πάνω στο οποίο θα κάτσουν για να φουσκώσουν απ' τη θέρμη και τη ζωή του: το πλάσμα αυτό είναι ο αναγνώστης.

[...]

Όσο ένα βιβλίο δεν έχει διαβαστεί, δεν υπάρχει. Ή μάλλον υπάρχει κατά το ήμισυ, σαν μια παρτιτούρα μουσικής που δεν έχει εκτελεστεί.

[...]

Κάθε φορά που ένα βιβλίο διαβάζεται, γεννιέται ένα διαφορετικό έργο. Γιατί το έργο που προκύπτει είναι αδιάλυτο μείγμα του βιβλίου που έγραψε ο συγγραφέας και των φαντασιώσεων, των επιθυμιών, του γούστου και όλου του διανοητικού και συναισθηματικού υποστρώματος του αναγνώστη. Ένα βιβλίο έχει πάντα δύο δημιουργούς: αυτόν που το γράφει κι αυτόν που το διαβάζει.

Μισέλ Τουρνιέ

Η έμπνευση δεν είναι η κατάσταση στην οποία βρίσκεται ο ποιητής, αλλά η κατάσταση στην οποία ο ποιητής ελπίζει να θέσει τον αναγνώστη.

Πολ Βαλερί

Στην πραγματικότητα, ο αναγνώστης την ώρα που διαβάζει είναι αναγνώστης του εαυτού του.

Μαρσέλ Προυστ

ΕΘΝΙΚΟ
ΚΕΝΤΡΟ
ΒΙΒΛΙΟΥ

ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΦΙΛΑΝΑΓΝΩΣΙΑΣ

Οι παρακάτω διαδρομές-συναντήσεις με τα παιδιά είναι εντελώς προαιρετικές, ενδεικτικές και καθόλου δειγματικές. Ο/Η κάθε συνάδελφος δρώντας ως διαμεσολαβητής/διαμεσολαβήτρια και εμπυχωτής/εμπυχώτρια έχει την απόλυτη ευχέρεια να κάνει σε συνεργασία με τα παιδιά και δικές του/της δράσεις ή μπορεί να προσθέσει στοιχεία σε αυτές που παραθέτουμε ή ακόμη και να τις αγνοήσει. Τις παραθέτουμε περισσότερο για να δείξουμε ότι μπορούμε στην *ώρα φιλαναγνωσίας* να κάνουμε άπειρα πράγματα, βέβαια λίγα μα ενδιαφέροντα και *διαφορετικά κάθε φορά*.

Αν η κάθε ώρα της φιλαναγνωσίας δε μοιάζει με ένα ακόμη μάθημα, κυρίως της γλώσσας, αν η κάθε ώρα της φιλαναγνωσίας δεν εντάσσεται στην ίδια φόρμα, αλλά διαφέρει από τις ώρες των μαθημάτων –και το σπουδαιότερο: διαφέρει ως ένα βαθμό κάθε φορά ακόμη και από την προηγούμενή της–, τότε είναι βέβαιο ότι τα παιδιά δε θα τη συσχετίζουν με τα μαθήματα, θα την περιμένουν με χαρά γιατί θα έχει το στοιχείο της έκπληξης, δε θα βαριούνται και επίσης είναι βέβαιο ότι βρισκόμαστε σε πολύ καλό δρόμο για τη δημιουργία ουσιαστικών αναγνωστών.

Ένας ΠΙΝΑΚΑΣ ΦΙΛΑΝΑΓΝΩΣΙΑΣ (μπορεί κι από φελιζόλ) σε κάποιο εμφανές σημείο της αίθουσας που θα ανανεώνεται είναι απαραίτητος. Όπως επίσης ένα χαλί και μαξιλαράκια στο πίσω της αίθουσας. Επίσης είναι εύκολο να τοποθετηθεί ένα κιβώτιο (π.χ. μπορεί να ονομαστεί ΤΟ ΣΕΝΤΟΥΚΙ ΤΩΝ ΗΡΩΩΝ με παιχνίδια που μπορούν να φέρουν τα παιδιά ή είναι δυνατόν να κατασκευάσουν π.χ. στην ώρα της αισθητικής αγωγής) που θα το χρωματίσουν/ζωγραφίσουν τα παιδιά και ίσως να δημιουργηθεί μια μικρή δισκοθήκη με ψηφιακούς δίσκους αγαπημένους των παιδιών (και σε συνεργασία με τον/την εκπαιδευτικό της μουσικής αγωγής).

45 ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΦΙΛΑΝΑΓΝΩΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΙΣ Α΄ - Β΄ - Γ΄ ΤΑΞΕΙΣ

1^η διαδρομή:

Διαβάζουμε στα παιδιά ένα παραμύθι ή μια σύγχρονη παραμυθική ιστορία. Το διάβασμα συνοδεύεται από απαλή μουσική. Στη συνέχεια συζητάμε για την υπόθεση. Τα παιδιά αναφέρονται σε ό, τι τα εντυπωσίασε. Αν υπάρχει χρόνος μπορούν να ζωγραφίσουν εικόνες από την ιστορία και να τις αναρτήσουν στον ΠΙΝΑΚΑ ΦΙΛΑΝΑΓΝΩΣΙΑΣ.

2^η διαδρομή:

Αφηγούμαστε στα παιδιά ένα παραμύθι. Κουβεντιάζουμε γι' αυτό, λέμε τις εμπειρίες μας από άλλα παραμύθια που μπορεί να έχουν παρόμοιους ήρωες και στη συνέχεια τα παιδιά μπορούν να το αφηγηθούν. Ορισμένες σκηνές τις αναπαριστούν με παντομίμα. Τα άλλα παιδιά προσπαθούν να μαντέψουν τις σκηνές.

3^η διαδρομή:

Αφηγούμαστε ή επιπλέον οι μεγαλύτερες τάξεις αφηγούνται ή διαβάζουν μεγαλόφωνα παραμύθια και ιστορίες που ξέρουν (τα παιδιά έχουν φέρει και βιβλία από το σπίτι που τα έχουν διαβάσει ή επιλέγουμε εμείς από τη βιβλιοθήκη, αν υπάρχει, του σχολείου). Κουβεντιάζουμε για τους ήρωες, τις διαδρομές τους και αν υπάρχει χρόνος ζωγραφίζουμε σκηνές σε ένα μεγάλο χαρτί του μέτρου. Μπορούμε να γράψουμε και λεζάντες. Οι συγκεκριμένες δράσεις μπορούν να γίνουν στα πλαίσια της ομάδας. Μουσική υπόκρουση τη στιγμή των εργασιών είναι απαραίτητη.

4^η διαδρομή:

Παρουσιάζουμε στα παιδιά μικρά έμμετρα ποιήματα. Τα απαγγέλλουμε αρκετές φορές. Στη συνέχεια παίρνουμε στίχους από το καθένα και προσπαθούμε να γράψουμε ένα άλλο ποίημα. Είναι το ποίημα της τάξης. Επίσης προβαίνουμε σε διάφορα παιχνίδια: π.χ. λέμε ή

γράφουμε ένα άλλο ποίημα με τους τίτλους άλλων ποιημάτων. Παίζουμε με τη ρίμα τους. Βρίσκουμε παρόμοιες λέξεις και προσπαθούμε σαν σε παιχνίδι να γράψουμε στίχους. Τέλος μπορούμε να... ζωγραφίσουμε εικόνες των ποιημάτων και των στίχων που έχουμε δημιουργήσει.

5^η διαδρομή:

Διαλέγουμε ένα εικονογραφημένο βιβλίο από τη βιβλιοθήκη της τάξης ή του σχολείου. Προηγουμένως καλύπτουμε με χαρτί λευκό τις ζωγραφιές του εικονογράφου. Το διαβάζουμε μαζί με τα παιδιά και στη συνέχεια προτείνουμε στα παιδιά να το εικονογραφήσουν σε χαρτί που έχουμε μεριμνήσει, ώστε να ταιριάζει στο μέγεθος των εικόνων που έχουμε καλύψει. Στο τέλος συγκρίνουμε τις δικές μας ζωγραφιές με αυτές του/της εικονογράφου.

6^η διαδρομή:

Πραγματοποιούμε τη δραματοποίηση τμημάτων μιας ή περισσότερων ιστοριών ή ακόμη και μιας ολόκληρης ιστορίας (από αυτές που έχουμε πει ή έχουμε διαβάσει). Είναι απαραίτητο να συμμετάσχουν στη δραματοποίηση όλα τα παιδιά σε ομάδες παρουσιάζοντας δύο ή και περισσότερες φορές το τμήμα της ιστορίας ή όλη την ιστορία.

7^η διαδρομή:

Ξαναδιαβάζουμε ή αφηγούμαστε μία από τις προηγούμενες ιστορίες με διαφορετικό τρόπο. Λέμε στα παιδιά να την αφηγηθούν σε πρωτοπρόσωπη αφήγηση α) από την πλευρά ενός ήρωα που παρουσιάζεται από την αρχή της ιστορίας και β) από την πλευρά ενός ήρωα που εμφανίζεται αργότερα. Είναι μια καλή εξάσκηση και ένα «μάθημα» αφηγηματολογίας. Στη συνέχεια λέμε στα παιδιά να θυμηθούν ήρωες από ιστορίες που ξέρουν και να ζωγραφίσουν τους πρωταγωνιστές. Όλες αυτές οι προσωπογραφίες, στο τέλος, τοποθετούνται σε ένα φάκελο. Είναι ο φάκελος των προσωπογραφιών.

Τα μεγαλύτερα παιδιά μπορούν να γράψουν ένα μικρό κειμενάκι κάτω από κάθε προσωπογραφία.

8^η διαδρομή:

Αν υπάρχει βιβλιοθήκη στο σχολείο ή στην τάξη προβαίνουμε σε μια απλή ταξινόμηση των βιβλίων: Παράδειγμα: ταξινομούμε με τα παιδιά τα βιβλία σύμφωνα με το χρώμα του εξώφυλλού τους ή ταξινομούμε τα βιβλία σύμφωνα με το μέγεθός τους ή σύμφωνα με τη ζωγραφιά του εξώφυλλου (ζώα, άνθρωποι κ.ά.). Επίσης ξεχωρίζουμε και τα βιβλία γνώσης, αφού εξηγήσουμε στα παιδιά το περιεχόμενό τους. Τα παιδιά χωρίζονται σε ομάδες και κάθε μία ομάδα επιλέγει ένα βιβλίο για να το διαβάσουμε στην τάξη τις επόμενες ημέρες.

9^η διαδρομή:

Διαβάζουμε εμείς ή τα παιδιά μια ιστορία από αυτές που επέλεξαν από τη βιβλιοθήκη. Στη συνέχεια λέμε στα παιδιά να συζητήσουμε για την πλοκή της (πλοκή είναι η ακολουθία των γεγονότων). Ευνόητο ότι δεν αναφέρουμε ορολογίες. Βρίσκουμε τις χαρακτηριστικές σκηνές της ιστορίας και στη συνέχεια χωριζόμαστε σε ομάδες και η κάθε μια ζωγραφίζει τη δική της εικόνα σε μεγάλο χαρτί. Τέλος μπορούμε να γράψουμε και λεζάντες και να αναρτήσουμε την ιστορία σε εικόνες στην τάξη μας.

10^η διαδρομή:

Παίζουμε το ακόλουθο παιχνίδι: τα παιδιά χωρίζονται σε ομάδες των τεσσάρων και η καθεμία ομάδα επιλέγει από ένα γνωστό παραμύθι. Το ανακοινώνουν και το αφηγείται ένα μέλος της ομάδας. Στη συνέχεια η κάθε ομάδα «δανείζει» τον ήρωά της στην άλλη ομάδα ώστε να τον χρησιμοποιήσει στη δική της ιστορία αντί για τον πρωταγωνιστή της. Για παράδειγμα η Σταχτοπούτα παίρνει το ρόλο της Κοκκίνοσκουφίτσας κι η Κοκκίνοσκουφίτσα το ρόλο της Σταχτοπούτας. Τώρα η κάθε ομάδα αφηγείται τα παραμύθια με αυτόν τον τρόπο ή τα ζωγραφίζει. Τα πιο

μεγάλα παιδιά μπορούν να τα γράψουν και να τα εικονογραφήσουν, τα πιο μικρά παιδιά μπορούν να τα αφηγηθούν και να τα εικονογραφήσουν. Αν δεν φτάσει ο χρόνος μπορούμε να συνεχίσουμε την επόμενη ώρα φιλαναγνωσίας.

11^η διαδρομή:

Δίνουμε στα παιδιά βιβλία με ποιήματα. Διαβάζουν διάφορα σιωπηρά και στη συνέχεια τα διαβάζουν μεγαλόφωνα. Η κάθε ομάδα ξεχωρίζει από ένα ποίημα και στη συνέχεια τα συζητάμε (σε τι αναφέρονται κλπ.). Μπορούμε δε να μιλήσουμε και για τους ποιητές. Μάλιστα φωτοτυπούμε προσωπογραφίες τους και τις αναρτούμε στο ταμπλό φιλαναγνωσίας. Κάτω από κάθε ποιητή αναρτούμε το ποίημά του. Η συγκεκριμένη δραστηριότητα μπορεί να συνεχιστεί και ως εξής: τα παιδιά γράφουν στίχους με λέξεις ή φράσεις του ποιητή και επίσης τους αναρτούν κάτω από την εικόνα του ποιητή.

12^η διαδρομή:

Φροντίζουμε ώστε στην τάξη να έχουμε αποθηκευμένα διάφορα παιχνίδια που έχουν φέρει τα παιδιά από το σπίτι τους. Σε αυτά προθέτουμε και άλλα που ενδεχομένως να έχουν κατασκευάσει τα παιδιά στις ώρες της αισθητικής αγωγής (προς τούτο μπορούμε να έχουμε μια συνεργασία με τους αρμόδιους εκπαιδευτικούς (βλ. εισαγωγή ΣΕΝΤΟΥΚΙ ΤΩΝ ΗΡΩΩΝ)).

Διαβάζουμε ή αφηγούμαστε μια ιστορία (μπορεί να είναι μία από τις επιλεγμένες των παιδιών) χρησιμοποιώντας αυτά τα παιχνίδια. Τα πρόσωπα ή τα διάφορα άλλα αντικείμενα (πχ. ένα σπίτι, ένα καράβι που υποδηλώνει λιμάνι, ένα γαλάζιο γκοφρέ χαρτί που υποδηλώνει τη θάλασσα κλπ.) παίζουν το ρόλο της σκηνοθεσίας και εμπνέουν τους μαθητές, ώστε να προβαίνουν κι εκείνοι σε απόλυτα δικές τους δράσεις.

13^η διαδρομή:

Διαβάζουμε εμείς ή τα παιδιά μια ιστορία από αυτές που επέλεξαν από τη βιβλιοθήκη. Στη συνέχεια λέμε στα παιδιά να συζητήσουμε για τους ήρωες της ιστορίας. Μιλάμε για το χαρακτήρα τους. Ζητάμε από τα παιδιά να μας πουν σε ποια σημεία της ιστορίας ο τάδε ήρωας παρουσιάζεται και τι κάνει. Μπορούμε να ρωτήσουμε τα παιδιά για παράδειγμα: αν ήσασταν εσείς ο ήρωας τι θα κάνατε; ή νομίζετε, ότι εσείς μοιάζετε στον ήρωα; ή ο ήρωας σας μοιάζει; Τέλος γίνεται συζήτηση με βάση τις συγκεκριμένες ή άλλες σχετικές ερωτήσεις.

14^η διαδρομή:

Αποφασίζουμε ότι την επόμενη ώρα φιλαναγνωσίας θα δραματοποιήσουμε παραμύθια. Χωριζόμαστε σε ομάδες και η κάθε ομάδα επιλέγει από τα γνωστά παραμύθια κάποιο. Στη συνέχεια η κάθε ομάδα φτιάχνει πρόσκληση και μια αφίσα για το δικό της παραμύθι.

15^η διαδρομή:

Ήδη τα παιδιά έχουν αποφασίσει ποια από τις προηγούμενες ιστορίες θα δραματοποιήσουν σε ομάδες. Η κάθε ομάδα παρουσιάζει την ιστορία που έχει επιλέξει.

16^η διαδρομή:

Αφηγούμαστε, διαβάζουμε ή διαβάζουν τα παιδιά ένα παραδοσιακό παραμύθι. Στη συνέχεια ζωγραφίζουν διάφορες σκηνές του παραμυθιού σε μικρά μακρόστενα χαρτόνια. Αυτούς πους σελιδοδείκτες τους χρησιμοποιούν στα βιβλία τους ή τους χαρίζουν σε παιδιά άλλων τάξεων ή στους γονείς τους.

17^η και 18^η διαδρομές:

Αν στη βιβλιοθήκη του σχολείου έχουμε κάποιο βιβλίο γνώσης που αναφέρεται στα φυτά, το ξεφυλλίζουμε και το διαβάζουμε σιγά σιγά. Κουβεντιάζουμε για τα φυτά που ξέρουμε αλλά και για τα άλλα. Στο

τέλος αποφασίζουμε την επόμενη ώρα φιλαναγνωσίας να κάνουμε την εξής δράση: να υιοθετήσουμε με έναν παράξενο όσο και ευχάριστο τρόπο τα δέντρα της αυλής μας ή π.χ. του παρακείμενου πάρκου. Δηλαδή, παίρνουμε στοιχεία για τα φυτά από παραμύθια και ιστορίες γνωστές μας ή άλλα βιβλία γνώσης, τα γράφουμε σε μικρά χαρτόνια, επίσης γράφουμε τα ονόματά μας και τα έχουμε έτοιμα, ώστε κάποια στιγμή να τα κρεμάσουμε με μικρές κλωστές στα δέντρα μας.

19^η διαδρομή:

Η παραπάνω δράση μπορεί να διευρυνθεί ως εξής: λέμε στα παιδιά να ξεφυλλίσουμε τα βιβλία που έχουμε ως τώρα διαβάσει. Στη συνέχεια παίρνουμε τα αποσπάσματα που μας αρέσουν και τα γράφουμε σε μικρά χαρτόνια. Μπορούμε δε και να τα εικονογραφήσουμε. Τέλος τα κρεμάμε στα δέντρα της αυλής. Μια δράση που θα προκαλέσει ευχάριστη ατμόσφαιρα σε όλο το σχολείο.

20ή διαδρομή:

Διαβάζουμε μια ιστορία παράγραφο παράγραφο. Κάθε φορά προκαλούμε τα παιδιά να μαντέψουν τη συνέχεια. Όταν τελειώσουμε την ανάγνωση καλούμε τα παιδιά να δώσουν δικό τους τέλος. Στη συνέχεια χωρίζουμε τα παιδιά σε ομάδες και τους λέμε να γράψουν με λίγα λόγια την ιστορία όπως τα ίδια τη φαντάζονται και στη συνέχεια να την εικονογραφήσουν. Η μισή ομάδα τη γράφει κι η άλλη μισή την εικονογραφεί (σε χαρτάκια κι ύστερα τα κολλάνε στο γραπτό κείμενο). Τέλος διαβάζουν τις ιστορίες τους και τις αναρτούν στο ταμπλό της φιλαναγνωσίας. Εννοείται ότι στις πολύ μικρές τάξεις η δράση, όπου απαιτείται, θα γίνει προφορικά ή συνέχεια θα δοθεί με ζωγραφική.

21^η διαδρομή:

Αν για παράδειγμα έχουμε επισκεφτεί με τα παιδιά μας ένα μουσείο λαογραφίας κι έχουμε πάρει από αυτό κάποιο διαφημιστικό φυλλάδιο που αναφέρει την ιστορία του ή τα εκθέματά του μπορούμε να

δημιουργήσουμε ένα βιβλίο γνώσεων, ως εξής: κόβουμε τις φωτογραφίες από το φυλλάδιο ή βρίσκουμε άλλες συναφείς από το διαδίκτυο. Εδώ μπορεί να βοηθήσει και ο εκπαιδευτικός της πληροφορικής. Έπειτα βρίσκουμε πληροφορίες για τα εκθέματα. Στη συνέχεια μετά από συζήτηση, τα παιδιά μπορούν να ζωγραφίζουν εικόνες από το μουσείο αλλά και δικές τους από την εμπειρία τους. Τέλος σε ένα τετράδιο με λευκά φύλλα κολλάμε τις εικόνες και γράφουμε με πένα ή με τον υπολογιστή τα κείμενα. Το αυτοσχέδιο βιβλίο μας μπορεί να εμπλουτισθεί με μικρά συναφή λογοτεχνικά κείμενα (π.χ. ένα ποίημα για το γεωργό, ένα μικρό σχετικό παραμύθι κλπ). Αν μάλιστα η επίσκεψη έχει γίνει μαζί με την πρώτη τάξη είναι δυνατό το βιβλίο να δημιουργηθεί συνεργατικά [π.χ. οι μικροί ζωγραφίζουν και φωτογραφίζουν, οι «μεγάλοι» φωτογραφίζουν, γράφουν και σε συνεργασία με τον εκπαιδευτικό της πληροφορικής εργάζονται στο διαδίκτυο (π.χ. στήνοντας το βιβλίο)].

22^η εκδρομή:

Τα παιδιά χωρίζονται σε ομάδες και διαλέγουν από ένα βιβλίο από τη βιβλιοθήκη της τάξης ή του σχολείου ή έχουν φέρει από το σπίτι τους. Μπορεί όμως να είναι και κάποια από τα βιβλία που ήδη έχουμε διαβάσει. Στη συνέχεια διαβάζουμε τα βιβλία ή αποσπάσματά τους υπό τους ήχους διάφορων μουσικών κομματιών. Η συζήτηση στη διάρκεια ή στο τέλος περιστρέφεται γύρω από ποιο κομμάτι ταιριάζει σε κάθε βιβλίο. Στο τέλος ανακηρύσσουμε το καλύτερο κομμάτι και την καλύτερη ταιριασθή του μουσική.

23^η διαδρομή:

Αφηγούμαστε στα παιδιά μια καινούργια ιστορία. Στη συνέχεια συζητάμε για τους ήρωες και τα συναισθήματά τους. Αποφασίζουμε στη συνέχεια να μιλήσουμε και να ζωγραφίσουμε τους ήρωες και να συμπληρώσουμε το άλμπουμ που ήδη έχουμε δημιουργήσει σε προηγούμενη δράση μας.

24^η διαδρομή:

Ρωτάμε τα παιδιά ποιο από τα προηγούμενα βιβλία που έχουμε διαβάσει θα προτιμούσαν να το ξαναβλέπαμε. Συζητάμε για τις δραστηριότητες που κάναμε ως τώρα για τα βιβλία μας. Στη συνέχεια τους προτείνουμε να χωριστούν σε ομάδες και να αποφασίσουν να κάνουν από μία δραστηριότητα η κάθε ομάδα (π.χ. αφίσα, δραματοποίηση, ζωγραφική σκηνών, προσωπογραφίες ηρώων κλπ.). Στο τέλος τις παρουσιάζουν και τις αναρτούν στο ταμπλό ή τις παρουσιάζουν αν πρόκειται για δραματοποιήσεις.

25^η και 26^η διαδρομές:

Έχουμε συνεννοηθεί με μια άλλη τάξη να έρθει ένας μαθητής ή μια μαθήτρια και να μας φέρει ένα βιβλίο προκειμένου να το διαβάσουμε, επειδή του άρεσε. Μας αναφέρει λίγα λόγια γι' αυτό. Μας μιλάει ιδιαίτερα για τους γεωγραφικούς χώρους και τις διάφορες τοποθεσίες που διαδραματίζεται η ιστορία. Εμείς στη συνέχεια το διαβάζουμε και βρίσκουμε τους συγκεκριμένους τόπους. Στις πιο μεγάλες τάξεις μπορούμε να προβούμε στις εξής δράσεις: βρίσκουμε πληροφορίες για τους τόπους ώστε να συζητήσουμε για αυτούς την επόμενη ώρα φιλαναγνωσίας. Επίσης μπορούμε να συζητήσουμε για τους ήρωες και τις πράξεις τους. Οι μικρές τάξεις μπορούν να ζωγραφίζουν τους τόπους την επόμενη ώρα φιλαναγνωσίας σε μικρά παραλληλόγραμμα χαρτονάκια, ώστε να φτιάξουν σελιδοδείκτες τους οποίους στη συνέχεια τους χαρίζουν στην τάξη του μαθητή ή της μαθήτριας που τους αφηγήθηκε την ιστορία.

27^η διαδρομή:

Θυμόμαστε προηγούμενα βιβλία που έχουμε διαβάσει. Τα αναδιηγούμαστε και αποφασίζουμε να γράψουμε ή να ζωγραφίζουμε μηνύματα των ηρώων τους που υποτίθεται ότι μας τα στέλνουν. Στη συνέχεια τους στέλνουμε κι εμείς μηνύματα. Οι μικρές τάξεις μπορούν αντί για μηνύματα να ζωγραφίζουν κάρτες με ευχές για τους ήρωες. Οι

συγκεκριμένες δράσεις μπορούν να γίνουν υπό τους ήχους μουσικής υπόκρουσης. Αν υπάρχει χρόνος παίζουμε με αινίγματα: Π.χ. Ποιος είναι εκείνος που δεν είναι ψηλός, κυλάει και ...τρώγεται;

28^η διαδρομή:

Διαβάζουμε ένα ακόμη βιβλίο μαζί με τους μαθητές μας. Συζητάμε για λίγο για τους ήρωες και τις πράξεις τους. Στη συνέχεια παίρνουμε χαρτί του μέτρου και το απλώνουμε στο δάπεδο. Καλούμε τα παιδιά κι εμείς μαζί, να προβούμε σε δραστηριότητες της αρεσκείας μας. Άλλοι μαθητές γράφουν κειμενάκια, άλλοι ζωγραφίζουν, άλλοι γράφουν μηνύματα των ηρώων κλπ. Οι δραστηριότητες είναι και από τις δύο πλευρές του χαρτιού. Αποφασίζουμε να αλλάζουμε κάθε δύο μέρες στο χαρτί θέση για τις επόμενες δύο εβδομάδες.

Η συγκεκριμένη δράση μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να μιλήσουμε με τα παιδιά για το χρόνο της ιστορίας (πότε διαδραματίζονται τα γεγονότα, πόσο χρόνο κρατούν κλπ.). Έτσι οι ζωγραφιές τους μπορεί να αλλάξουν π.χ. εποχές, άλλη ώρα της ημέρας κλπ.

29^η διαδρομή:

Οι μαθητές και οι μαθήτριες επιλέγουν από ένα βιβλίο και το διαβάζουν σιωπηρά. Στη συνέχεια ο καθένας/η καθεμία προβαίνει σε δραστηριότητα της αρεσκείας του/της.

30^η διαδρομή:

Οι μαθητές αναλαμβάνουν να υποδυθούν κάποιον ήρωα ο καθένας/η καθεμία από όποια ιστορία επιθυμεί. Μάλιστα είναι δυνατόν από την προηγούμενη ημέρα να έχει μαζί του /μαζί της ένα διακριτικό σύμβολο του συγκεκριμένου ήρωα (π.χ. ένα καπέλο, ένα ραβδί, ένα γιλέκο κλπ.). Στη συνέχεια υποτίθεται ότι ο κάθε ήρωας επισκέπτεται την τάξη μας. Μας αφηγείται κάτι από την ιστορία και στη συνέχεια μας λέει κάτι που επιθυμεί να κάνουμε. Για παράδειγμα μπορεί να μας προτείνει να διαβάσουμε ένα βιβλίο που του άρεσε, να μας προτείνει κάποια

κινηματογραφική ταινία, ένα θεατρικό έργο, μια επίσκεψη σε βιβλιοπωλείο κλπ.

31^η διαδρομή:

Με αφορμή την προηγούμενη πρόταση ενός ή περισσότερων ηρώων, επισκεπτόμαστε με την τάξη μας ένα βιβλιοπωλείο. Προηγουμένως έχουμε συνεννοηθεί με το βιβλιοπώλη, ώστε να μας υποδεχτεί. Στη συνέχεια πηγαίνουμε στο βιβλιοπωλείο, περιεργαζόμαστε τα ράφια με τα βιβλία, ξεφυλλίζουμε πολλά από αυτά και τέλος στεκόμαστε στον πάγκο με τα παιδικά βιβλία. Τα ξεφυλλίζουμε, περιεργαζόμαστε τα εξώφυλλά τους, τα οπισθόφυλλά τους, διαβάζουμε αποσπάσματα από αυτά και γενικά συζητάμε για τα βιβλία ως αντικείμενα. Ο βιβλιοπώλης μπορεί να μας μιλήσει για τους συγγραφείς τους εκδοτικούς οίκους, τους εικονογράφους κλπ. Τα παιδιά μπορούν να κρατούν σημειώσεις.

32^η διαδρομή:

Οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες. Η κάθε ομάδα επιλέγει ένα βιβλίο και κάθε μέλος της το διαβάζει μεγαλόφωνα και διαφορετικά κάθε φορά (π.χ. ευχάριστα, γρήγορα, αργά-αργά, με χιούμορ, θυμωμένα, οργισμένα κλπ.).

33^η και 34^η διαδρομές:

Αποφασίζουμε με τα παιδιά να διαβάσουμε ένα βιβλίο προκειμένου να καλέσουμε στην τάξη ένα συγγραφέα. Πράγματι: διαβάζουμε σε μια ώρα φιλαναγνωσίας το βιβλίο, κουβεντιάζουμε για αυτό (για τους ήρωες, την πλοκή, τα συναισθήματα των ηρώων και τα δικά μας) χωριζόμαστε σε ομάδες προβαίνουμε σε δράσεις (ζωγραφίζουμε τους ήρωες, τις σκηνές, φτιάχνουμε σελιδοδείκτες, γράφουμε τις εντυπώσεις μας για το βιβλίο) και καλούμε το συγγραφέα. Επίσης η κάθε ομάδα έχει γράψει και ερωτήσεις που θα τις υποβάλλει στο συγγραφέα. Την επόμενη ώρα φιλαναγνωσίας, ο συγγραφέας έρχεται στην τάξη μας, μάς μιλάει και εμείς τον ρωτάμε για το βιβλίο του, αλλά

και για άλλα πράγματα. Στο τέλος του χαρίζουμε τις δραστηριότητές μας σε ένα ντοσιέ.

35^η διαδρομή:

Με αφορμή την ανάγνωση μιας ιστορίας προβαίνουμε στη δραματοποίησή της. Στη συνέχεια τα παιδιά χωρίζονται σε ομάδες των δύο και προβαίνουν στην κατασκευή κόμικς. Σε χαρτί Α4 ζωγραφίζουν δύο σκηνές από την ιστορία με ήρωες να συζητούν μεταξύ τους. Βάζουν και συννεφάκια και γράφουν μέσα λόγια. Στις πολύ μικρές τάξεις μπορούν να αρχίσουν με μία εικόνα και στο κάτω μέρος να γράψουν μία μικρή λεζάντα.

36^η -37^η διαδρομές:

Η τάξη χωρίζεται σε ομάδες. Τα παιδιά επιλέγουν μια ιστορία να διαβάσουν και στη συνέχεια βρίσκουν τους ήρωες στο σεντούκι ή τους κατασκευάζουν με τη βοήθεια του/της εκπαιδευτικού των καλλιτεχνικών και με κατάλληλη μουσική υπόκρουση (συνεργασία εκπαιδευτικού μουσικής παρουσιάζουν την ιστορία την επόμενη ώρα φιλαναγνωσίας.

38^η διαδρομή:

Ρωτάμε τα παιδιά να μας πουν ποια ιστορία από τις προηγούμενες θα θέλαμε να συναντήσουμε. Στη συνέχεια κάνουμε ερωτήσεις π.χ. ποιος είναι ο πρωταγωνιστής; πώς είναι; πού ζει;; ποιος είναι ο ρόλος του; ποιο εμπόδιο συνάντησε; πώς ξεπέρασε το εμπόδιο; τι έγινε στο τέλος; Πρόκειται για μια σπουδή σε σημαντικά στοιχεία της αφήγησης η οποία μπορεί να μας υποδείξει και την επόμενη ενασχόλησή μας στην ώρα της φιλαναγνωσίας.

39^η διαδρομή:

Με αφορμή ένα στοιχείο της επικαιρότητας (π.χ. μόλυνση περιβάλλοντος κλπ.) παρουσιάζουμε ένα σχετικό βιβλίο στα παιδιά.

Αφού το διαβάσουμε και συζητήσουμε για λίγο (εντυπώσεις, συσχετισμός με το προαναφερθέν επίκαιρο στοιχείο) προβαίνουμε σε δράσεις. Τα παιδιά ήδη έχουν μια ευχέρεια για πολλαπλές δράσεις. Χωρίζονται σε ομάδες των δύο και στη συνέχεια μπορούν να ασχοληθούν με δραστηριότητες όπως: ζωγραφική, κατασκευή αφίσας, γραφή διάφορων κειμένων, μηνύματα των ηρώων προς τους αναγνώστες κλπ. (βλ. προηγούμενες δράσεις), στο τέλος κατασκευάζουν ένα χειροποίητο πολυβιβλίο. Όλες τις δράσεις τις τοποθετούν σε ένα διπλωμένο χαρτί Α3 (με τίτλο, οπισθόφυλλο, ζωγραφιές κλπ.) το οποίο μία από τις ομάδες ήδη έχει εικονογραφήσει σε εξώφυλλο.

40^η διαδρομή:

Διαβάζουμε ένα συγκεκριμένο εικονογραφημένο βιβλίο. Παίζουμε το ακόλουθο παιχνίδι: τα παιδιά χωρίζονται σε ομάδες. Από την πρώτη ομάδα θα βγει ο συγγραφέας, από τη δεύτερη ο εικονογράφος, από την τρίτη ένας δημοσιογράφος κι από την τέταρτη ο αναγνώστης. Αφήνουμε λίγη ώρα να συζητήσουν μεταξύ τους για τους συγκεκριμένους ρόλους. Στη συνέχεια η κάθε ομάδα απευθύνει ερωτήσεις στην άλλη. Εννοείται ότι στις προηγούμενες ώρες φιλαναγνωσίας έχουμε μιλήσει για τους συγκεκριμένους ρόλους.

41^η διαδρομή:

Η τάξη χωρίζεται σε τέσσαρες ομάδες. Οι δύο ομάδες αναλαμβάνουν να κάνουν ερωτήσεις στις άλλες δύο για τα βιβλία που γνωρίζουν ως τώρα. Π.χ. περιγράφουν το τοπίο ή τον ήρωα και τα άλλα παιδιά προσπαθούν να μαντέψουν. Οι άλλες δύο ομάδες παριστάνουν με παντομίμα στιγμιότυπα των βιβλίων και τα άλλα παιδιά επίσης προσπαθούν να μαντέψουν.

42^η διαδρομή:

Αφηγούμαστε μια ιστορία. Δίχως να συζητήσουμε γι' αυτήν τα παιδιά χωρίζονται σε ομάδες και η κάθε μία ομάδα δημιουργεί το δικό της βιβλίο με δραστηριότητες που η ίδια θα επιλέξει. Στο τέλος η κάθε ομάδα παρουσιάζει το δικό της βιβλίο.

43η διαδρομή:

Από όλα τα βιβλία που διαβάσαμε ποια θα επιλέγαμε για να φτιάξουμε μια βιβλιοθήκη για παιδιά της ηλικίας μας; Ζωγραφίζουμε και γράφουμε γι' αυτά. Στη συνέχεια συντάσσουμε έναν κατάλογο και τον στέλνουμε στο δήμαρχο και του προτείνουμε να εμπλουτίσει με αυτά τη βιβλιοθήκη του Δήμου και τους παιδικούς σταθμούς της περιοχής μας.

44^η διαδρομή:

Οι μαθητές/μαθήτριες μιλάνε για ένα βιβλίο που έχουν διαβάσει στο παρελθόν και τους άρεσε για διάφορους εξωκειμενικούς και ενδοκειμενικούς λόγους (π.χ. πότε το διάβασαν, ποιος τους το χάρισε, σε ποιο μέρος το διάβασαν, αν μίλησαν γι' αυτό σε φίλους τους κλπ. Επίσης μιλάνε για το περιεχόμενο του βιβλίου.

45^η διαδρομή:

Στην ΕΒΔΟΜΑΔΑ ΦΙΛΑΝΑΓΝΩΣΙΑΣ καλούμε τα παιδιά όλου του σχολείου και τους παρουσιάζουμε δραστηριότητες από βιβλία που διαβάσαμε ή γράψαμε (Έκθεση χειροποίητων βιβλίων, Δραματοποίηση, αινίγματα, παντομίμα, κουκλοθέατρο κ.ά. δραστηριότητες)

ΓΕΝΙΚΕΣ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

1. Είναι ευνόητο ότι εάν σε κάποια διαδρομή δεν επαρκεί ο χρόνος είναι δυνατόν ή να αφαιρεθούν τμήματά της ή η διαδρομή μπορεί να συνεχιστεί και στην επόμενη ώρα φιλαναγνωσίας. Αν και αυτό εξαρτάται και από την επιθυμία των μαθητών, αλλά και από τη φύση των δραστηριοτήτων. Για παράδειγμα κάποια δραστηριότητα είναι δυνατόν να συνεχιστεί στην ώρα των καλλιτεχνικών, της πληροφορικής κλπ. (απαραίτητη η συνεργασία με τον/την αντίστοιχο εκπαιδευτικό).
2. Είναι πολύ αποδοτικό για την καλλιέργεια της φιλαναγνωσίας δύο ή τρεις ή και περισσότερες ώρες συνεχόμενες ώρες να αφιερώνονται για παράδειγμα σε κάποιο/κάποια συγγραφέα (διαβάζουμε βιβλία του ή αν υπάρχει η δυνατότητα τον καλούμε) ή σε κάποιο γενικότερο θέμα (π.χ. φιλία, συνεργασία, διαφορετικότητα, οικολογία, εθνικές γιορτές, ιστορικά γεγονότα κλπ.).
3. Επίσης είναι δυνατόν στις παραπάνω διαδρομές να γίνονται και διάφορα παιχνίδια (π.χ. προσομοίωση εκδοτικού οίκου, βιβλιοπωλείου κ.ά). Όπως επίσης και ολόκληρη η ώρα φιλαναγνωσίας μπορεί να διατεθεί σε κάποιο από τα παραπάνω παιχνίδια-δραστηριότητες.
4. Επίσης είναι ευνόητο σε ορισμένες δραστηριότητες εάν δεν υπάρχει η δυνατότητα αγοράς από τη σχολική επιτροπή πολλών αντιτύπων ενός βιβλίου, η δράση μπορεί να αντικατασταθεί με 4-5 διαφορετικά βιβλία, ένα για κάθε ομάδα.

46 ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΦΙΛΑΝΑΓΝΩΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΙΣ Δ΄ - Ε΄ - ΣΤ΄ ΤΑΞΕΙΣ

1^η διαδρομή:

Συζητάμε γενικά για τα βιβλία. Μιλάμε για αυτά που έχουμε διαβάσει, για τους ήρωές τους, για το πώς ή πού, αν θυμόμαστε, τα διαβάσαμε, ποιος μας χάρισε το πρώτο βιβλίο, αν έχουμε επισκεφτεί βιβλιοπωλεία, βιβλιοθήκες, εκθέσεις βιβλίων. Μοιραζόμαστε τις εμπειρίες μας, λέμε τις απόψεις μας για το βιβλίο και αποφασίζουμε για τι περίπου θέλουμε να κάνουμε τις επόμενες εβδομάδες κατά την ώρα της φιλιαναγνωσίας. Π.χ. ανάγνωση-αφήγηση ιστοριών, διάβασμα μυθιστορημάτων, ζωγραφική, κόμικς, γράψιμο ιστοριών, θεατρική μετατροπή κειμένων, δραματοποιήσεις, έκδοση περιοδικού, επίσκεψη στη δημοτική βιβλιοθήκη, επίσκεψη σε βιβλιοπωλείο, επίσκεψη σε εκδοτικό οίκο, κάλεσμα ενός συγγραφέα, δημιουργία ή αναδιοργάνωση της βιβλιοθήκης του σχολείου ή της τάξης κ.ά. συναφείς δραστηριότητες.

2^η διαδρομή:

Διαβάζουμε μια εικονογραφημένη ιστορία. Συζητάμε για την πλοκή και τη δράση της. Τα παιδιά αναφέρονται στα συναισθήματα και στους χαρακτήρες των ηρώων. Βρίσκουμε αναλογίες με την καθημερινότητα. Αν θέλουμε και υπάρχει χρόνος μπορούμε να ζωγραφίσουμε τα συναισθήματα των ηρώων μας. Ο δάσκαλος/Η δασκάλα της ζωγραφικής μπορεί να υποβοηθήσουν δημιουργικά σε τέτοιες δραστηριότητες. Επίσης μπορούμε να μιλήσουμε και για το σκηνικό της ιστορίας (χώρος και χρόνος) και για το πόσο σημαντικά είναι αυτά τα δύο στοιχεία για την εξέλιξη των γεγονότων (ανάλογες δραστηριότητες: ζωγραφική τοποθεσιών της ιστορίας ή αλλαγή τοποθεσίας, ώρας των γεγονότων κλπ.).

3^η διαδρομή:

Έχουμε φωτοτυπίες από παρουσιάσεις βιβλίων σε διάφορα περιοδικά. Με τη βοήθεια του/της εκπαιδευτικού της πληροφορικής ψάχνουμε στο διαδίκτυο για διάφορα παιδικά βιβλία. Φτιάχνουμε με τα παιδιά ένα μικρό κατάλογο βιβλίων από εικονογραφημένα βιβλία, μυθιστορήματα, βιβλία γνώσεων, βιογραφιών, βιβλία ποιημάτων που θα θέλαμε να διαβάσουμε. (Δεν είναι απαραίτητο να ακολουθηθεί κατά γράμμα ο συγκεκριμένος κατάλογος). (Ο κατάλογος συμπληρώνεται και από ένα αγαπημένο βιβλίο κάθε μαθητή που θα το πρότεινε, ώστε να το διαβάσουν και τα άλλα παιδιά).

4^η διαδρομή:

Τα παιδιά χωρίζονται σε ομάδες και αποφασίζουν να επιλέξουν τέσσερα βιβλία από το συγκεκριμένο κατάλογο. Είναι για παράδειγμα μία εικονογραφημένη ιστορία, δύο μυθιστορήματα, ένα βιβλίο ποιημάτων και ένα βιβλίο γνώσεων. Προτείνουν στο Διευθυντή του σχολείου να τα αγοράσει (δεν είναι πάντως απαραίτητο εάν τα συγκεκριμένα βιβλία υπάρχουν ήδη στη βιβλιοθήκη του σχολείου). Αποφασίσουμε ότι θα τα διαβάζουμε μόνοι, στο σπίτι μας και όταν είμαστε έτοιμοι θα τα παρουσιάσουμε στην τάξη μας. Κουβεντιάζουμε για λίγο τις δραστηριότητες που θα προβεί η κάθε ομάδα. Ρίχνονται ιδέες. Δε δεσμεύονται οι ομάδες.

5^η διαδρομή:

Τα παιδιά με τη βοήθεια του/της εκπαιδευτικού πληροφορικής στήνουν στο διαδίκτυο μια ιστοσελίδα (πιθανόν παράρτημα της ιστοσελίδας του σχολείου τους) του βιβλίου. Της δίνουν και όνομα: π.χ. *Το πλοίο των βιβλίων*. Σε αυτό με την ευθύνη των εκπαιδευτικών δημοσιεύουν πληροφορίες για το βιβλίο, δραστηριότητες που κάνουν, προτείνουν βιβλία στους συμμαθητές τους, αναρτούν εικαστικές δημιουργίες με αφορμή το διάβασμα βιβλίων κλπ. Τη συγκεκριμένη ώρα φιλαναγνωσίας συζητούν και αποφασίζουν για τη σελίδα.

6^η και 7^η διαδρομές:

Τα παιδιά επιλέγουν ένα παραμύθι και αναλαμβάνουν να το παρουσιάσουν στην Πρώτη Δημοτικού. Δηλαδή, αναλαμβάνουν να το αφηγηθούν, να το δραματοποιήσουν και να το παρουσιάσουν σε πίνακες ζωγραφικής. Την πρώτη ώρα φιλαναγνωσίας ετοιμάζουν τα προαναφερόμενα και τη δεύτερη ώρα φιλαναγνωσίας τα παρουσιάζουν στην αντίστοιχη ώρα της Πρώτης Δημοτικού.

8^η διαδρομή:

Δίνουμε στα παιδιά να ξεφυλλίσουν ένα βιβλίο με ποιήματα. Επιλέγουν κάποια ποιήματα και τα διαβάζουν δυνατά. Διαβάζουν και τη βιογραφία του συγγραφέα. Στη συνέχεια προχωρούν στην εξής δραστηριότητα: ξεχωρίζουν λέξεις ή φράσεις από τα ποιήματα και δημιουργούν ένα δικό τους ποίημα (ανά ένας μαθητής ή χωρίζονται σε ομάδες και στο τέλος διαβάζουν τα ποιήματα).

9^η διαδρομή:

Τα παιδιά αναλαμβάνουν να ταξινομήσουν τα βιβλία της βιβλιοθήκης της τάξης τους. Συζητάμε μαζί τους για τα διάφορα είδη, παρουσιάζουμε ένα ένα τα βιβλία –πολλά από αυτά ήδη τα γνωρίζουν τα παιδιά, βοηθούνται και από το μέγεθος, το κείμενο του οπισθόφυλλου κλ.π- και στη συνέχεια προβαίνουν στις ακόλουθες ταξινομήσεις τις οποίες και καταγράφουν:

Ταξινόμηση κατά λογοτεχνικό είδος (παραμύθι, διήγημα, μυθιστόρημα, ποίηση, θέατρο, γνώσεων, βιογραφίες, άλμπουμ, εγκυκλοπαίδειες κλπ.), ταξινόμηση κατά κεντρικό θέμα (ιστορία, μυθολογία, φύση-οικολογία, επιστημονική φαντασία κλπ.). Επίσης προβαίνουν και σε μια ταξινόμηση που μπορεί να έχει σχέση και με τα μαθήματά τους.

10^η -11^η διαδρομές:

Όλα τα παιδιά ξεφυλλίζουν διάφορα βιβλία γνώσεων. Συζητούν γι' αυτά, ξεχωρίζουν τα δύο είδη τους (βιβλία με καθαρές γνώσεις, βιβλία όπου η γνώση προσφέρεται μέσα από μυθοπλασία) και με αφορμή κάποιο μάθημα αποφασίζουν να γράψουν το δικό τους βιβλίο γνώσης. Σημειώνουν σε ένα χαρτί και στη συνέχεια με τη βοήθεια του/της εκπαιδευτικού της πληροφορικής συγκεντρώνουν υλικό (κείμενα με πληροφορίες, κείμενα δικά τους, εικόνες) το οποίο παρουσιάζουν κατά τη δεύτερη ώρα φιλαναγνωσίας προβαίνοντας και στη σύνθεση των βιβλίων τους.

12^η -20^η διαδρομές:

Τα παιδιά με αφορμή το μάθημα της ιστορίας ή το μάθημα της φυσικής ή της μελέτης περιβάλλοντος επιλέγουν ένα ιστορικό μυθιστόρημα (π.χ. για την αρχαία Ελλάδα ή το Βυζάντιο ή την ελληνική επανάσταση) ή ένα οικολογικό μυθιστόρημα κλπ.. Στη συνέχεια αποφασίζουν να το διαβάσουν μεγαλόφωνα τις επόμενες οκτώ με εννέα ώρες φιλαναγνωσίας. Διαβάζοντάς το κατά διαστήματα σταματούν και συζητούν. Γίνονται και οι αναγκαίες αναφορές στο ιστορικό πλαίσιο (ή το οικολογικό). Μια ομάδα αναλαμβάνει να το παρουσιάσει. Μια άλλη ομάδα αναλαμβάνει να ερευνήσει για άλλα μυθιστορήματα με παρόμοιο θέμα. Οι συζητήσεις κάθε φορά περιστρέφονται γύρω από την πλοκή, τους χαρακτήρες, το χωροχρονικό πλαίσιο με ερωτήσεις π.χ. *αυτό το σημείο εσύ πώς το καταλαβαίνεις;*

- *σου θυμίζει κάτι αυτό το στιγμιότυπο;*
- *χρωμάτισε τις παραγράφους του κειμένου, μίλησε για τους ήχους που άκουσες στο κείμενο, πώς συνταιριάζεις την τάδε εικόνα με το σήμερα;*
- *πες το κείμενο από την πλευρά του α ή του β ήρωα, κρίνε τις αντιδράσεις των ηρώων, σύγκρινέ τες με τον εαυτό σου, εσύ πώς θα αντιδρούσες;*

- *τι θα πεις σε ένα συμμαθητή σου αν του πρότεινες αυτό το βιβλίο,, συνέχισε το κείμενο από το τάδε σημείο ή ένα σημείο της αρεσκείας σου, εσύ αν ήσουν στο κείμενο με ποιο ήρωα θα έκανες παρέα;, αν ήσουν στη θέση αυτού του ήρωα πώς θα συμπεριφερόσουν;*
- *σύγκρινε το κείμενο με εικόνες της σημερινής εποχής, ποιον ήρωα από άλλο κείμενο θα καλούσες να πρωταγωνιστήσετε; ποια συναισθήματα προκαλεί το κείμενο;*
- *μπορείς να πάρεις συνέντευξη από τον τάδε ήρωα;*

21^η και 22^η διαδρομές:

Μετά το πέρας της ανάγνωσης και των πολλαπλών συζητήσεων τα παιδιά χωρίζονται σε ομάδες και αναλαμβάνουν δραστηριότητες. Π.χ. η πρώτη ομάδα αναλαμβάνει να εικονογραφήσει το μυθιστόρημα ή να το μετατρέψει σε κόμικς. Η δεύτερη ομάδα αναλαμβάνει να γράψει υποθετικές συνεντεύξεις που παίρνουν τα μέλη τους από τους ήρωες. Η τρίτη ομάδα αναλαμβάνει να αναφερθεί στα συναισθήματα των ηρώων και να τα συσχετίσει με τα συναισθήματα των αναγνωστών. Η τέταρτη ομάδα αναλαμβάνει να δραματοποιήσει σκηνές του έργου. Η πέμπτη ομάδα αναλαμβάνει να γράψει πιθανές εκδοχές του μυθιστορήματος. Η έκτη ομάδα αναλαμβάνει να διασκευάσει κάποιες σκηνές του μυθιστορήματος σε σεναριακή μορφή. Κατά τη δεύτερη ώρα φιλαναγνωσίας οι ομάδες παρουσιάζουν τις εργασίες τους. Κατά τη διάρκεια των εργασιών μπορεί να ακούγεται μουσική.

23^η διαδρομή:

Επίσκεψη στη βιβλιοθήκη του Δήμου. Τα παιδιά ενημερώνονται για τη βιβλιοθήκη, την ιστορία της, τον τρόπο ταξινόμησης των βιβλίων. Αν η βιβλιοθήκη είναι και δανειστική όσα παιδιά επιθυμούν μπορούν να δανειστούν και από ένα βιβλίο.

24^η διαδρομή:

Αποφασίζουμε να γράψουμε ένα δικό μας παραμύθι και επίσης να το εικονογραφήσουμε. Κάνουμε την αρχή απαντώντας στις ερωτήσεις: Ποιο είναι το όνομα του ήρωα; Πώς είναι; Που δρα; Ποιος είναι ο ρόλος του; Ποιο εμπόδιο συναντά; Πώς ξεπερνάει το εμπόδιο; Ποια είναι η λύση της ιστορίας; Αν απαντήσουμε έχοντας στο νου μας δύο γνωστές ιστορίες, τότε ταξιδεύοντας ανάμεσά τους φτιάχνουμε μια τρίτη, δική μας. Π.χ. Η Σταχτοπούτα συνάντησε στο δάσος το λύκο. έμενε στο δάσος κι εκεί πήγε να τη βρει ο πρίγκιπας. Αλλά στο δρόμο πλέχτηκε κι η γιαγιά κλπ., κλπ. Μπορούμε μάλιστα να χρησιμοποιήσουμε και υποθέσεις βιβλίων που κάναμε στις ώρες φιλαναγνωσίας.

25^η διαδρομή:

Αξιοποιούμε την ιστοσελίδα μας στο διαδίκτυο με ένα διαφορετικό τρόπο. Με τα παιδιά αντίστοιχης τάξης άλλο σχολείου ανταλλάσσουμε πληροφορίες και γενικά νέα για το βιβλίο (σχετικά με τη δράση μας). Προχωρούμε και στην εξής δράση που συζητούμε και αποφασίζουμε γι' αυτήν στην ώρα φιλαναγνωσίας. Μάλιστα δημιουργούμε και την αρχή της. Δηλαδή, ξεκινάμε τη συγγραφή ενός βιβλίου. Γράφουμε εμείς την αρχή και οι συμμαθητές μας του άλλου σχολείου συνεχίζουν, για να ξαναπάρουμε κάποια άλλη μέρα εμείς τη σκυτάλη. Αυτό μπορεί να συνεχιστεί για αρκετό καιρό.

26^η διαδρομή:

Καλείται στην τάξη ένας συγγραφέας. Π.χ. καλούν το συγγραφέα του οποίου διάβασαν το μυθιστόρημα τις προηγούμενες ώρες φιλαναγνωσίας. Η πείρα από τις δραστηριότητες ήδη υπάρχει ώστε να συζητήσουν μαζί του διάφορα θέματα του βιβλίου του και άλλα που αφορούν γενικά το βιβλίο και τη συγγραφική δράση. Προηγουμένως είναι δυνατόν να προβούν τα παιδιά στις συγκεκριμένες εργασίες: να συλλέξουν πιθανές συνεντεύξεις του συγγραφέα και να τις διαβάσουν, να φτιάξουν ένα χρονολόγιο του έργου του κλπ.

27^η -28^η -29^η διαδρομές:

Επιλέγουμε να ασχοληθούμε με μια εικονογραφημένη βιογραφία. Διαβάζεται το βιβλίο και μετά από συζήτηση τα παιδιά χωρίζονται σε δύο μεγάλες ομάδες. Η πρώτη ομάδα συγκεντρώνει υλικό από το διαδίκτυο και η δεύτερη από εγκυκλοπαίδειες. Τη δεύτερη ώρα γίνεται συγκριτική προσέγγιση των πληροφοριών του βιβλίου και των πληροφοριών που συνελέγησαν. Εντοπίζονται οι διαφορές. Κατά την τρίτη ώρα οι μαθητές μπορούν να γράψουν κείμενα με θέμα τη γνώμη τους για το βιογραφούμενο, για το αν η δράση του είναι επίκαιρη, για το αν αποτελεί πρότυπο για μίμηση ή σε τι ωφέλησε η δράση του στο κοινωνικό σύνολο.

30ή διαδρομή:

Τα παιδιά συγκεντρώνουν ό, τι χειροπιαστό έχουν δημιουργήσει ως τώρα ζωγραφική, κολάζ, κείμενα τα ταξινομούν και τα εκθέτουν σε θρανία στο περιθώριο της τάξης για μία εβδομάδα, ώστε να τα δουν και οι άλλες τάξεις.

31η διαδρομή:

Με ένα από τα προηγούμενα βιβλία τα παιδιά παίζουν το ακόλουθο παιχνίδι. Υποθέτουν ότι τους καλούν σε μια εκπομπή της τηλεόρασης για να μιλήσουν για τα βιβλία που έχουν διαβάσει. Τι θα πουν; Μία ομάδα που υποτίθεται ότι θα είναι οι δημοσιογράφοι ετοιμάζουν τις ερωτήσεις και τα άλλα παιδιά οι αναγνώστες απαντούν. Η όλη συζήτηση που μπορεί να παρασταθεί στην τάξη μετά από κατάλληλη διαμόρφωση της αίθουσας και, βέβαια, αν υπάρχει η δυνατότητα, μπορεί να βιντεοσκοπηθεί, ώστε να την δουν τα παιδιά.

32η διαδρομή:

Ως συνέχεια της παραπάνω εκδήλωσης-προσωμοίωσης τηλεοπτικής εκπομπής μπορεί να γίνει το εξής: Τα παιδιά χωρίζονται σε τέσσερες

ομάδες. Τα μέλη της κάθε ομάδας παίρνουν το ρόλο του συγγραφέα ενός βιβλίου (από αυτά που έχουν διαβάσει/συζητήσει), του εικονογράφου, του αναγνώστη και του δημοσιογράφου και υποβάλλουν ερωτήσεις ο ένας στον άλλο. Κάτι σα συζήτηση στρογγυλού τραπέζιού με αφορμή ένα βιβλίο.

33^η – 37^η διαδρομές:

Ήδη από την 4η διαδρομή έχουν επιλεγεί κάποια βιβλία για παρουσίαση από τις ομάδες των παιδιών. Στις επόμενες διαδρομές οι ομάδες παρουσιάζουν με το δικό τους τρόπο (ήδη έχουν αποκτήσει εμπειρία) το κάθε βιβλίο. Στο τέλος το υλικό των παρουσιάσεων απαρτίζει και τα χειροποίητα βιβλία των ομάδων.

38^η διαδρομή:

Η τάξη αποφασίζει να διαβάσει ένα μικρό εικονογραφημένο βιβλίο. Χωρίζεται σε πέντε ομάδες. Αφού το διαβάσουν η κάθε ομάδα αναλαμβάνει να το μετατρέψει σε κόμικς. Σε ένα χαρτί Α4 χωρισμένο στα τέσσερα επιλέγουν τις ζωγραφιές που θα φτιάξουν και στη συνέχεια σχεδιάζουν τα γνωστά συννεφάκια όμως δίχως λόγια. Ακολούθως αλλάζουν μεταξύ τους οι ομάδες τα χαρτιά και βάζουν τα λόγια που νομίζουν ότι αναπαριστούν οι εικόνες. Ακολουθεί συζήτηση.

39^η -40^η διαδρομές:

Η τάξη χωρίζεται σε ομάδες. Τα παιδιά επιλέγουν μια ιστορία να διαβάσουν και στη συνέχεια βρίσκουν τους ήρωες στο σεντούκι ή τους κατασκευάζουν με τη βοήθεια του/της εκπαιδευτικού των καλλιτεχνικών και με κατάλληλη μουσική υπόκρουση (συνεργασία εκπαιδευτικού μουσικής) παρουσιάζουν την ιστορία την επόμενη ώρα φιλαναγνωσίας.

41^η διαδρομή:

Τα παιδιά αποφασίζουν να εκδώσουν τη Μικρή Επιθεώρηση Βιβλίου. Πρόκειται για φωτοτυπημένο φυλλάδιο στο οποίο θα αναγράφονται ειδήσεις για το βιβλίο και το οποίο θα μοιράζεται στους μαθητές της τάξης. Οι ειδήσεις συνίστανται π.χ. στην επίσκεψη ενός συγγραφέα στην περιοχή τους, στην έκδοση ενός καλού λογοτεχνικού βιβλίου που το διάβασε κάποιος μαθητής/κάποια μαθήτρια, σε πληροφορίες για το βιβλίο παρμένες από τον έντυπο ή τον ηλεκτρονικό κλπ. Επομένως στη συγκεκριμένη ώρα συζητούν, αποφασίζουν και δημιουργούν το υλικό για την πρώτη Μικρή Επιθεώρηση Βιβλίου.

42^η διαδρομή:

Η τάξη χωρίζεται σε τέσσερες ομάδες. Οι δύο ομάδες αναλαμβάνουν να κάνουν ερωτήσεις στις άλλες δύο για τα βιβλία που γνωρίζουν ως τώρα. Π.χ. περιγράφουν το τοπίο ή τον ήρωα και τα άλλα παιδιά προσπαθούν να μαντέψουν. Οι άλλες δύο ομάδες παριστάνουν με παντομίμα στιγμιότυπα των βιβλίων και τα άλλα παιδιά επίσης προσπαθούν να μαντέψουν.

43^η διαδρομή:

Αποφασίζουμε να «καλέσουμε» τους ήρωες των βιβλίων που έχουμε διαβάσει έως τώρα. Συζητάμε γι' αυτούς και βρίσκουμε τις ομοιότητες και τις διαφορές τους. Απαντάμε και στην ερώτηση: Αν είμαστε εμείς στη θέση τους τι θα κάναμε; Στη συνέχεια τους υποδυόμαστε κρατώντας στο χέρι μας μια ζωγραφιά ή ένα διακριτικό τους στοιχείο (π.χ. ένα καπέλο, ένα αντικείμενο κλπ.) και συζητάμε όχι μόνο για τις υποθέσεις των βιβλίων που διαβάσαμε, για τα συναισθήματά τους αλλά και για τη σημερινή κατάσταση στην καθημερινότητά μας και γενικά στην κοινωνία.

44^η διαδρομή:

Η προηγούμενη δραστηριότητα μπορεί να συνεχιστεί και ως εξής: Τα παιδιά χωρίζονται σε τρεις ομάδες. Οι δύο πρώτες ομάδες αναλαμβάνουν με τον προηγούμενο τρόπο να παραστήσουν το ίδιο βιβλίο. Η τρίτη ομάδα παρατηρεί και καταγράφει διαφορές και ομοιότητες και τέλος όλοι μαζί συζητούν.

45^η διαδρομή:

Οι μαθητές/μαθήτριες μιλάνε για ένα βιβλίο που έχουν διαβάσει στο παρελθόν και τους άρεσε για διάφορους εξωκειμενικούς και ενδοκειμενικούς λόγους (π.χ. πότε το διάβασαν, ποιος τους το χάρισε, σε ποιο μέρος το διάβασαν, αν μίλησαν γι' αυτό σε φίλους τους κλπ. Επίσης μιλάνε για το περιεχόμενο του βιβλίου.

46^η διαδρομή:

Τα παιδιά αποφασίζουν να παρουσιάζουν στην ΕΒΔΟΜΑΔΑ ΦΙΛΑΝΑΓΝΩΣΙΑΣ δραστηριότητες φιλιαναγνωσίας στα άλλα παιδιά της τάξης ή στους γονείς τους. Χωρίζονται σε ομάδες και επιλέγουν δράσεις: Ορισμένες μπορεί να είναι οι εξής: δραματοποιήσεις αποσπασμάτων βιβλίων, βιντεοσκοπήσεις συζητήσεων ή από την πρόσκληση του συγγραφέα, διάφορα κουίζ, μικρές απαγγελίες ποιημάτων γνωστών ποιητών αλλά κυρίων δικών τους κλπ. κλπ.

ΓΕΝΙΚΕΣ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

1. Είναι ευνόητο ότι εάν σε κάποια διαδρομή δεν επαρκεί ο χρόνος είναι δυνατόν ή να αφαιρεθούν τμήματά της ή η διαδρομή μπορεί να συνεχιστεί και στην επόμενη ώρα φιλαναγνωσίας. Αν και αυτό εξαρτάται και από την επιθυμία των μαθητών, αλλά και από τη φύση των δραστηριοτήτων. Για παράδειγμα κάποια δραστηριότητα είναι δυνατόν να συνεχιστεί στην ώρα των καλλιτεχνικών, της πληροφορικής κλπ. (απαραίτητη η συνεργασία με τον/την αντίστοιχο εκπαιδευτικό).
2. Είναι πολύ αποδοτικό για την καλλιέργεια της φιλαναγνωσίας δύο ή τρεις ή και περισσότερες ώρες συνεχόμενες ώρες να αφιερώνονται για παράδειγμα σε κάποιο/κάποια συγγραφέα (διαβάζουμε βιβλία του ή αν υπάρχει η δυνατότητα τον καλούμε) ή σε κάποιο γενικότερο θέμα (π.χ. φιλία, συνεργασία, διαφορετικότητα, οικολογία, εθνικές γιορτές, ιστορικά γεγονότα κλπ.).
3. Επίσης είναι δυνατόν στις παραπάνω διαδρομές να γίνονται και διάφορα παιχνίδια (π.χ. προσομοίωση εκδοτικού οίκου, βιβλιοπωλείου κ.ά).. Όπως επίσης και ολόκληρη η ώρα φιλαναγνωσίας μπορεί να διατεθεί σε κάποιο από τα παραπάνω παιχνίδια-δραστηριότητες.
4. Επίσης είναι ευνόητο σε ορισμένες δραστηριότητες εάν δεν υπάρχει η δυνατότητα αγορά από τη σχολική επιτροπή πολλών αντιτύπων ενός βιβλίου η δράση μπορεί να αντικατασταθεί με 4-5 διαφορετικά βιβλία, ένα για κάθε ομάδα.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΦΙΛΑΝΑΓΝΩΣΙΑ

α. Θεωρία, Μελέτη, Έρευνα

- Αγγελοπούλου, Β.- Βασιλαράκης, Ι. (Επιμ). *Φιλιαναγνωσία και Παιδική Λογοτεχνία*. [(Κύκλος Ελληνικού Παιδικού Βιβλίου (ΚΕΠΒ)]. Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα, 1999
- Αναγνωστοπούλου, Δ. *Λογοτεχνική πρόσληψη στην προσχολική και πρωτοβάθμια εκπαίδευση*. Αθήνα, Πατάκης, 2002
- Άντλερ, Μ. - Βαν Ντόρεν Τ. *Πώς να διαβάζετε ένα βιβλίο*. Μετ. Δ. Αυγερινός, Αθήνα, Πατάκης, 1998.
- Anderson, Richard κ.ά. *Πώς να δημιουργήσουμε ένα έθνος από αναγνώστες*. (επιμ. Στέλλα Βοσνιάδου), Μετ. Ανθή Αρχοντίδου κ.ά. Αθήνα, Gutenberg, 1994.
- Ηλία, Ελ. (επιμ.). *Η παιδική λογοτεχνία στην εκπαίδευση*. Βόλος: Εργαστήριο Λόγου και Πολιτισμού ΠΤΠΕ, Παν. Θεσσαλίας, 2007.
- Καλογήρου, Τζ. *Τέρψεις και Ημέρες Ανάγνωσης*. Μελετήματα για τη Διδακτική της Λογοτεχνίας στο Δημοτικό Σχολείο. (α', β' τόμ), Αθήνα, Εκδ. Σχολής Ι.Μ. Παναγιωτόπουλου, 1999, 2003.
- Κατσική-Γκίβαλου, Ά.- Καλογήρου, Τζ.- Χαλκιαδάκη, Ά. (Επιμέλεια). *Φιλιαναγνωσία και Σχολείο*. Αθήνα, Πατάκης, 2008.
- Κοντογιάννη, Άλ. κ.ά (Επιμ.). *Διαθεματικότητα και εκπαίδευση: Διδακτικές εφαρμογές στην προσχολική, την πρωτοβάθμια και τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση*. [Πρακτικά 8ου Επιμορφωτικού σεμιναρίου]. Αθήνα, Πατάκης, 2004.
- Κουλουμπή- Παπαπετροπούλου, Κ. (Επιμ.). *Η τέχνη της Αφήγησης*. [ΚΕΠΒ.]Αθήνα, Πατάκης, 1997.
- Μαλαφάντης, Δ.Κ. *Το παιδί και η Ανάγνωση. Στάσεις, Προτιμήσεις, Συνήθειες*. Αθήνα, Γρηγόρης, 2005.
- Μπουλούμπασης, Κ. Χρ. *Φιλιαναγνωσία και Σχολείο*. Θεωρητική και Εμπειρική προσέγγιση. Τρίκαλα, 2010.
- Οικονομοπούλου, Β. (Επιμ.). *Παιδική-Νεανική Λογοτεχνία: Το Μαγικό Ραβδί της Εκπαίδευσης*. [ΚΕΠΒ]. Αθήνα, Πατάκης, 2003.
- Παπαντωνάκης, Γ.- Αθανασιάδης, Η. -Καπλάνογλου, Μ. -Πολίτης, Δ. *Οι ιδέες των παιδιών για την παιδική λογοτεχνία. Έρευνα και θεωρία της αναγνωστικής ανταπόκρισης*. Αθήνα, Τόπος, 2011.
- Σπινκ, Τζ. *Τα Παιδιά ως Αναγνώστες*. Μετ. Κ. Ντελόπουλος. Αθήνα, Καστανιώτης, 1990.

- Φρυδάκη, Ευ.. *Η θεωρία της λογοτεχνίας στην πράξη της διδασκαλίας*. Αθήνα:, Κριτική, 2003.
- Χάντ Πήτερ, *Κριτική, Θεωρία και Παιδική Λογοτεχνία*, μετ. Ευγενία Σακελλαριάδου, Μένη Κανατσούλη, Εκδόσεις Πατάκη 2001

β. Θεωρία και Δραστηριότητες

- Αποστολίδου, Β.-Καπλάνη, Β.-Χοντολίδου, Ε. *Διαβάζοντας λογοτεχνία στο σχολείο. Μια νέα πρόταση διδασκαλίας*. Αθήνα, Τυπωθήτω-Γ. Δαρδανός, 2000.
- Αρτζανίδου, Ε.- Γουλής, Δ. - Γρόσδος, Στ.- Καρακίτσιος, Α. *Παιχνίδια φιλιαναγνωσίας και αναγνωστικές εμπυχωώσεις*. Αθήνα, Gutenberg, 2011.
- Κατσίκη-Γκίβαλου, Άντα (Επιμ.). *Λογοτεχνική ανάγνωση και διδακτικές εφαρμογές (Δημοτικό, Γυμνάσιο, Λύκειο)*. Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα, 2001.
- Νικολαΐδου, Σοφία. *Λογοτεχνία και Νέες Τεχνολογίες. Από τη θεωρία στη διδακτική πράξη*. Αθήνα, Κέδρος, 2009.
- Nodleman Perry, *Λέξεις για εικόνες - Η αφηγηματική τέχνη του παιδικού εικονογραφημένου βιβλίου*, Μετ. Πέτρος Πανάου, Εκδόσεις Πατάκη 2009.
- Παπαδάτος. Σ. Γ. *Παιδικό Βιβλίο και Φιλιαναγνωσία. Θεωρητικές αναφορές και προσεγγίσεις-Δραστηριότητες*. Αθήνα, Πατάκης, 2009.
- Ποσλανιέκ, Κρ. *Να δώσουμε στα παιδιά την όρεξη για διάβασμα*. Μετ. Στ. Αθήνη. Αθήνα, Καστανιώτης, 1992.
- ΥΠΕΠΘ-ΕΚΕΒΙ. *Σκυταλοδρομία Ανάγνωσης. Ενημερωτικό Έντυπο*. Αθήνα, 2003.

γ. Δραστηριότητες

- Γιέιτς, Ά. *Παιδιά αναγνώστες*. Μετ. Ι. Π. Κουτσόγιωργα. Αθήνα, Πατάκης, 1999 (2).
- Johnson, Ρ. *Φτιάχνω το δικό μου βιβλίο: πρακτικός οδηγός της τέχνης του βιβλίου για ν' αγαπήσει το παιδί την ανάγνωση*. Μετ. Γ. Σκαρβέλη, Αθήνα, Οδυσσεάς, 1997.
- Μπρασέρ, Φ. *1001 δραστηριότητες για να αγαπήσω το βιβλίο*. Μετ. Ε. Γεροκώστα, Αθήνα, Μεταίχμιο, 2005.
- Ροντάρι, Τζ. *Γραμματική της φαντασίας*. Μετ. Γ. Κασαπίδης. Αθήνα, Μεταίχμιο, 2003.
- Ροντάρι, Τζ. *Ασκήσεις Φαντασίας*. Μετ. Μ. Βερτσώνη-Κοκόλη. Αθήνα, Τέσσερα, 1990.
- Τσιτολισπέργκερ Χέλγκα, *Τα παιδιά παίζουν παραμύθια*. Μετ. Δέσποινα Παπαδοπούλου, Αθήνα, Πατάκης 1999.

Καινοτόμες δράσεις ενίσχυσης της φιλαναγνωσίας | Ε.Π. «Εκπαίδευση και δια βίου μάθηση»

Καινοτόμες δράσεις ενίσχυσης της φιλαναγνωσίας | Ε.Π. «Εκπαίδευση και δια βίου μάθηση»

ΕΘΝΙΚΟ
ΚΕΝΤΡΟ
ΒΙΒΛΙΟΥ

 Ευρωπαϊκή Ένωση Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο	 ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ <i>επένδυση στην κοινωνία της γνώσης</i> ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης	 ΕΣΠΑ 2007-2013 πρόγραμμα για την ανάπτυξη ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ
---	--	--